

**KOTOUS, J. – PEHR, M. (eds.). *Sborník z konference
JUDr. Jan Jiří Růckl. Život a doba.***

Praha: Památková komora ČR, 2021, 303 s.

Rozsáhlý sborník příspěvků přednesených nebo zasláných konferenci pod tímto názvem pořádané na půdě pražského arcibiskupství s podporou kardinála Dominika Duky vydal Jan Kotous a Michal Pehr. Podnětem k pořádání konference bylo 120. výročí narození Jana Jiřího Růckla v roce 2020, právníka, podnikatele a významného politika v meziválečném Československu. Vedle řady pozdravných příspěvků od představitelů katolické církve sborník přináší celkem 10 studií věnovaných Růcklově osobnosti, především však vztahu katolické církve v českých zemích a na Slovensku k nově vzniklému státu a jejímu místu v politickém životě. Ve sborníku je také publikováno faksimile rukopisu Vlastimila Klímy nazvaného „Muž, jenž korunoval presidenta“ a 19 stran obrazových příloh, přehled pramenů a literatury, a jmenný rejstřík.

Tak se znovu, díky řadě analytických studií, do české literatury dostává mimořádná osobnost, náležející svým původem do sklářské rodiny Růcklů, jejíž krátký život významně ovlivnil osudy Československé republiky na konci třicátých let a přispěl k účasti katolické církve na její konsolidaci.

Zasvěcený pohled do života „politika, diplomata, podnikatele, mecenáše a především věrného a zásadového katolického intelektuála“, jak jej označuje, podává studie Michala Pehra. Autor pečlivě sleduje Růcklovu životní dráhu a přináší zajímavé detaily kulturního a politického života tehdejší doby, kromě jiného i zajímavý poznatek o omezení či zákazu studia na mnichovské univerzitě studentů pocházejících z tzv. zemí za I. světové války nepřátelských Německu. Jádrem Pehrovy studie je aktivita J. J. Růckla při organizování I. katolického sjezdu v roce 1935, jenž měl demonstrovat jednotu katolíků bez ohledu na jejich národnost. Jak se ovšem ukázalo, nebyl sjezd zcela úspěšný u sudetských Němců, kteří dávali najevo své sympatie nacistickému Německu. Na tuto skutečnost ostatně již ve své studii věnované sjezdu upozornil Jaroslav Šebek.

„Nejskvělejší Růcklova politická a diplomatická hodina nastala v prosinci 1935, kdy se zasloužil o to, aby byl Edvard Beneš zvolen prezidentem“, píše Michal Pehr v úvodu pojednání o dramatické prezidentské volbě a uvádí nás do labyrintu spleťtých jednání, jejichž cílem bylo získání hlasů slovenských katolíků a v té souvislosti i poslanců německých. Pozoruhodné je jeho hodnocení, resp. zklamání nad chováním poslanců Hlinkovy strany, usilujících již tehdy o samostatný slovenský stát, obsažené v poznámce č. 206 na s. 74.

Článek Tomáše Parmy je věnován zakladatelské činnosti JUDr. Růckla při konstitování Rytířského řádu Božího hrobu Jeruzalémského v meziválečném Československu.

Právně-historickou analýzu Růcklova působení obsahuje především studie Jana Kuklíka, který pod názvem „JUDr. Jan Jiří Růckl a volba Dr. Edvarda Beneše prezidentem

republiky“ líčí dramatickou situaci při přípravě a volbě nové hlavy státu. Rezignace Tomáše Garrigua Masaryka otevřela nejen otázku jeho nástupce, ale i zajištění příštího demokratického směřování československého státu. V mnohonárodním Československu v polovině třicátých let, kdy se již zcela jasně rýsovalo ohrožení nacistickým Německem a jeho sude-toněmeckou domácí kolonou, šlo při volbě prezidenta nejen o naplnění Masarykova přání, aby se jeho nástupcem stal Edvard Beneš, ale o zajištění demokratického vývoje státu. A snad bychom mohli konstatovat, po zkušenostech z pomnichovského vývoje a osudech státu po jeho likvidaci nacistickou okupací a zřízením protektorátu, i při vědomí, že náš stát stál záhy před základní otázkou své existence a státoprávní kontinuity a za války pak při vytvoření londýnské vlády před bojem o úspěšné uznání československých nároků na obnovu státu, že se tak i v tomto ohledu jednalo při volbě o osudovou existenciální otázku. Jen stěží můžeme považovat původně navrhovaného kandidáta agrární strany za osobnost, která by těmito úskalími náš stát provedla. Vatikánská diplomacie podle Jana Kuklíka pravem v Edvardu Benešovi spatřovala záruku demokratického vývoje ve střední Evropě.

Kuklíkova studie podrobně a zasvěceně líčí politické zákulisí volby a přiznává Rücklovi oprávněné zásluhy o výsledek volby Edvarda Beneše a navazuje v tomto ohledu na starší studie, zvláště Roberta Kvačka.

Právním aspektem vztahu státu a církvi je také věnován krátký článek Cyrila Svobody, který upozorňuje na zásluhy Jana Jiřího Rückla na urovnání vztahu mezi mladým Československem a Vatikánem a analyzuje význam přijaté, avšak neratifikované smlouvy, tzv. *modus vivendi*. Vrací se k současné právní úpravě vztahu mezi státem a katolickou církví a přimlouvá se za ratifikaci dosaženého vzájemného ujednání.

Zásadním otázkám Rücklovy politické aktivity při volbě prezidenta Edvarda Beneše jsou věnovány studie Róberta Letze „Jan Jiří Rückl a Hlinkova slovenská ľudová strana“ a Gabriela Rijada Mulamuhiče „Rückl a představitelé katolické církve na Slovensku ve zlomovém roce 1935“, kteří podrobně popisují složitá jednání, která měla zajistit volební hlasy slovenských katolíků.

K podnikatelským aktivitám Jana Jiřího Rückla se vracejí ve svých příspěvcích Draho-mír Jančík, který se věnuje jeho ekonomické činnosti, a Martin Štefko analýzou Rücklova pojetí vědecké organizace práce.

Zasazení rodu Rücklů do historických souvislostí podává článek Miluše Hronové věnovaný původu tohoto rodu v jihočeské Včelnici a základům jeho sklářského podniku v 19. století. Pojednání Stanislava Vejvara osvětluje působení J. J. Rückla v Československé straně lidové a jeho vztah k předsedovi strany Msgr. Staškovi. Pořadatel sborníku Jan Kotous kromě „Několika slov úvodem“ podává v krátkém medailonu portrét senátora Jiřího Rückla, synovce Jana Jiřího.

Za mimořádně šťastné je nutno považovat otištění faksimile rukopisu Vlastimila Klímy nazvaného „Muž, jenž korunoval presidenta“ s úvodním slovem Michala Pehra, které objasňuje původ textu i osobu a osudy autora. Klímův článek přináší řadu nových a kritických poznatků, zejména k politickým poměrům na Slovensku a směřování k požadavkům samostatného státu.

Karel Malý

doi: 10.14712/2464689X.2022.10